

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul IV nr.46

Octombrie 2001

Cuprins

<i>Tendențe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna octombrie 2001	2
<i>Evoluția producției</i>	- Tendință ascendentă a producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Evoluție descendentă a stocurilor	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Blocajul financiar – principalul factor răspunzător de disfuncționalitățile semnalate în desfășurarea procesului de producție	6
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Tendință descendentă a forței de muncă angajate în industrie	7
<i>Prețuri</i>	- Creștere accentuată a prețurilor	8
<i>Investiții</i>	- Evoluție pozitivă a activității de investiții	9
<i>Profitabilitate</i>	- Estimări nefavorabile privind profitabilitatea	10
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Tendențe
generale

Evoluțiile principalilor indicatori în luna octombrie 2001

Pentru luna octombrie, opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură relevă o evoluție favorabilă a principalilor indicatori ai activității economice.

În proporție de peste 90 la sută, participanții la sondaj apreciază că, volumul producției se va menține la nivelul lunii anterioare (circa 40 la sută) sau se va încadra pe un trend ascendent (circa 53 la sută). Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție în luna octombrie este estimat a se situa în jurul nivelului de 72 la sută.

Un procentaj de circa 33 la sută dintre participanții la sondaj anticipează că pe ansamblul sectorului industrial producția pe stoc se va restrânge, în timp ce aproximativ 7 la sută dintre respondenți (față de 21 la sută în luna precedentă) estimează o evoluție ascendentă a stocurilor de produse finite. Cu toate că mai sunt semnalate probleme de aprovizionare în unele sectoare (reprezentate de circa 26 la sută dintre respondenți), stocurile de materii prime se situează în majoritatea ramurilor la un nivel satisfăcător (conform opiniilor exprimate de 69 la sută dintre participanții la sondaj).

Principalii factori pe care managerii întreprinderilor participante la sondaj îi consideră drept cauze ale limitării creșterii economice sunt blocajul financiar, reducerea cererii pentru unele produse, nivelul dobânzilor bancare, evoluția cursului monedei naționale și lipsa materiilor prime.

Majoritatea celor chestionați (circa 79 la sută) apreciază că nu vor avea loc modificări esențiale în ceea ce privește evoluția forței de muncă în industrie. Similar lunii precedente, tendința de reducere a numărului de salariați este prezentă în opiniile exprimate de circa 17 la sută dintre respondenți, în timp ce un procentaj de 4 la sută estimează un trend ascendent.

Însumând circa 58 la sută, procentajul agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor a scăzut față de luna precedentă, când 69 la sută dintre respondenți s-au exprimat în acest sens. Expectațiile inflaționiste sunt prezente în opiniile exprimate de circa 40 la sută dintre participanții la sondaj (față de 25 la sută în luna septembrie).

Cea mai mare parte a celor chestionați anticipează pentru această lună menținerea la un nivel nemodificat a volumului de investiții și a ratei profitabilității, dar premisele optimiste sub care s-a încheiat trimestrul al III-lea în privința evoluției acestor indicatori nu se regăsesc în continuare în aprecierile participanților la sondaj. Dacă în privința evoluției activității de investiții diferența dintre opiniile favorabile și cele nefavorabile indică menținerea acestora pe un trend pozitiv, în ceea ce privește profitabilitatea, trendul anticipat pentru luna de referință este descendent.

Tendință ascendentă a producției industriale

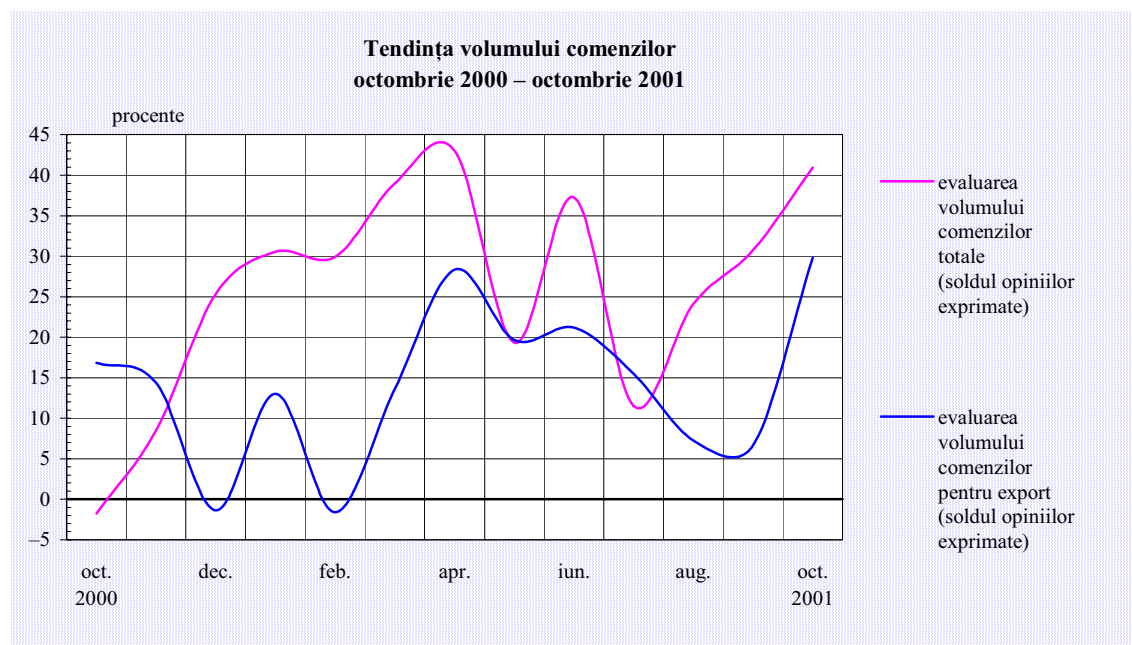
**Evoluția
producției**

Spre deosebire de aceeași perioadă din anul precedent, când se preconiza o evoluție negativă a comenzilor pentru sectorul industrial și activitatea de construcții, pentru luna octombrie 2001 aprecierile managerilor întreprinderilor participante la sondaj indică o evoluție ascendentă a volumului total de comenzi (atât pentru piața internă, cât și pentru export).

Agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial și cel de construcții estimează în proporție de circa 45 la sută menținerea în limite normale a portofoliului de comenzi, în timp ce 6 la sută dintre cei chestionați semnalează o conjunctură mai puțin favorabilă.

Evoluții	Sep. 2001	Oct. 2001
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	71,2%	71,6%

Sectoarele în care în mare parte cei chestionați consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului comenzilor sunt: industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, metalurgia, industria mijloacelor de transport, industria chimică și industria de mașini și echipamente.

O parte a agenților economici care își desfășoară activitatea în industria alimentară și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, dar și o parte a celor din industria chimică și de prelucrare a lemnului (unde predomină opiniile favorabile unei evoluții ascendente a volumului de comenzi) anticipează o relativă încetinire a ritmului activității economice și o reducere a portofoliului de comenzi pentru luna în curs.

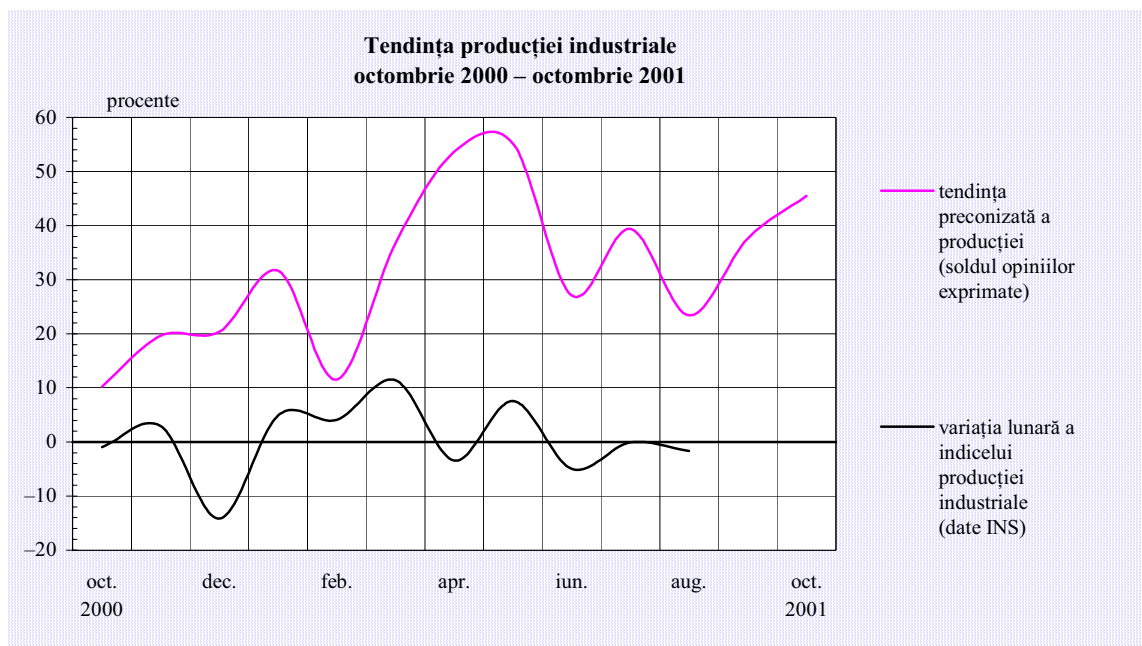
Estimările privind evoluția comenzilor pentru export sunt în continuare favorabile unei tendințe ascendente. Răspunsurile care indică majorarea cererii pentru export și cele care indică o situație stabilă însumează un procent de aproape 74 la sută din total.

Reprezentând circa 35 la sută dintre participanții la sondaj (cu 13 la sută mai mult decât în luna precedentă), agenții economici care apreciază că vor avea de onorat o cerere externă majorată pentru produsele lor sunt localizați cu precădere în industria de prelucrare a lemnului, poligrafie, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria textilă, industria de mașini și echipamente, industria mijloacelor de transport și industria materialelor de construcții.

Reduceri ale portofoliului de comenzi pentru export sunt semnalate de numai 5 la sută dintre respondenți (față de un procentaj de 16 la sută în luna septembrie).

Mai mult de jumătate dintre participanții la sondaj (cu circa 20 puncte procentuale mai mult decât în aceeași perioadă din anul precedent) consideră că vor obține o producție superioară celei realizate în luna septembrie. Doar 7 la sută dintre agenții economici apreciază că producția va scădea, în timp ce aproape 40 la sută semnalează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii precedente în sectoarele pe care le reprezintă.

*Trend
ascendent al
producției
industriale*

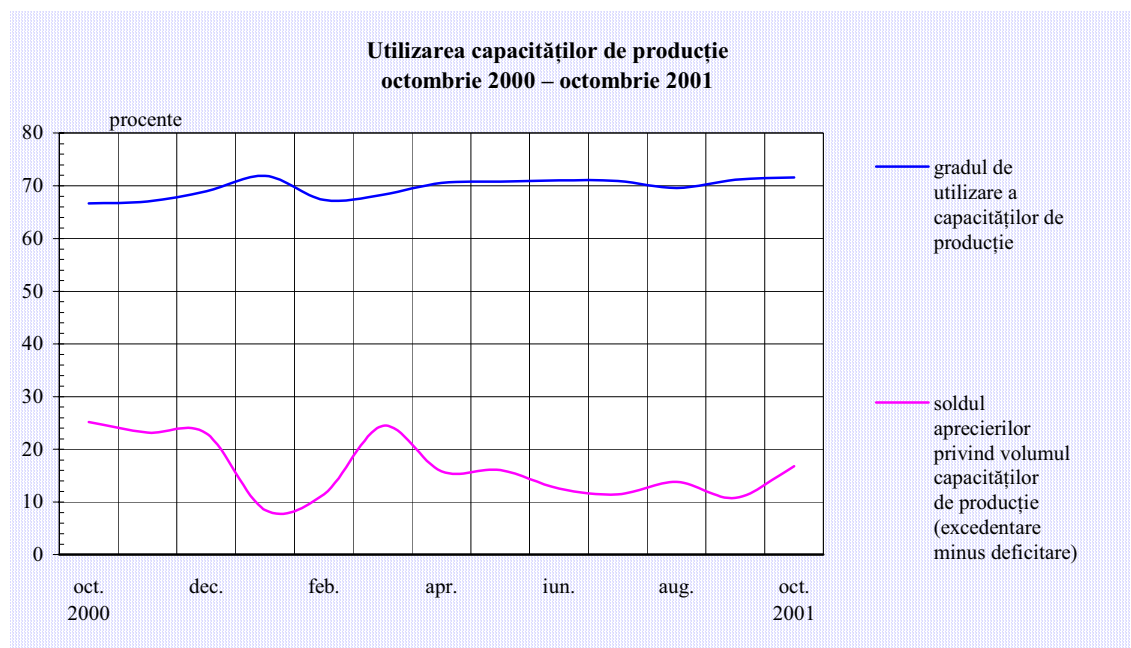
În industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, chimie și fibre sintetice și artificiale, metalurgie și industria mijloacelor de transport, sectorul de producție, transport și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă sunt așteptate rezultate peste media pe industrie.

Cu toate că opiniile privind evoluția producției sunt predominant pozitive, o parte a respondenților din industria alimentară, industria textilă, poligrafie și industria de mașini și echipamente anticipează tendințe contrare.

Capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de aproape 72 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie

(cu excepția industriei mijloacelor de transport, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează puțin peste nivelul de 50 la sută).

Aproape 80 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că există o bună corelare între programul de producție și potențialul tehnologic aflat în exploatare. În industria extractivă, industria alimentară, industria mijloacelor de transport, industria chimică și activitatea de construcții, operatorii economici continuă să semnaleze existența unor capacități de producție excedentare.

Potențialul tehnologic este în general bine corelat cu programul de producție

Evoluție descendentă a stocurilor

Stocuri

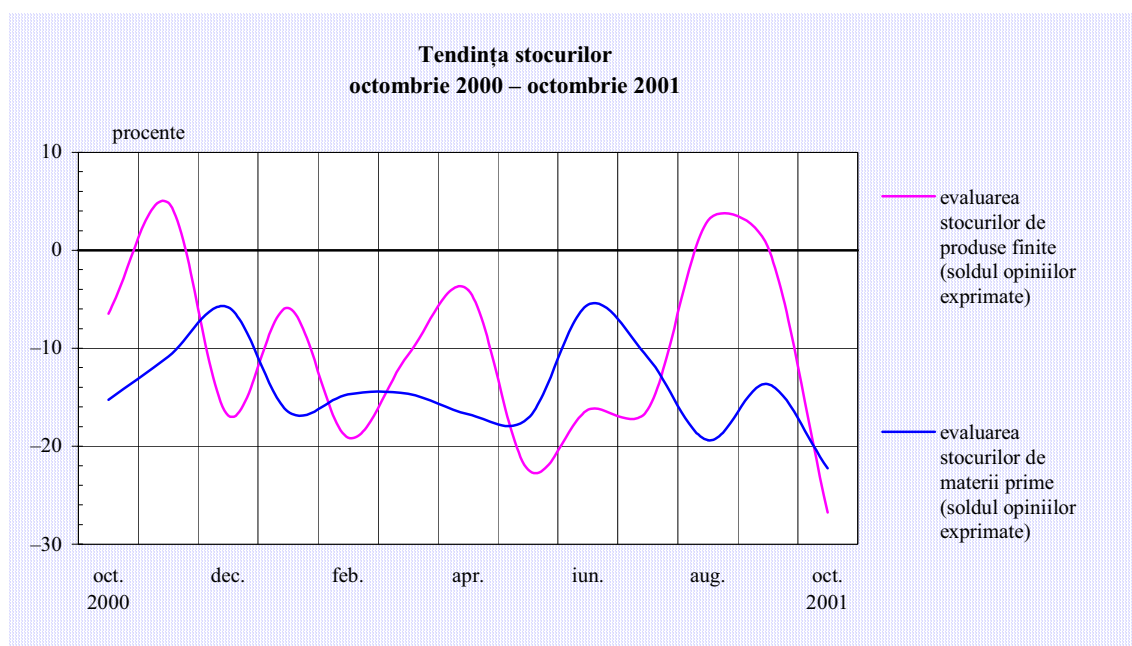
Tendința de acumulare a stocurilor semnalată în ultimele două luni este înlocuită în luna octombrie de o absorbție pronunțată a acestora. Această evoluție este evidențiată de răspunsurile celor peste 33 la sută dintre participanții la sondaj (cel mai mare procentaj din acest an) care apreciază că vor reuși să identifice piețe de desfacere pentru produsele realizate. Sectoarele unde se apreciază că există cerere și că stocurile de produse finite vor avea o evoluție descendentă sunt: industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a petrolului, industria metalurgică, industria de mașini și echipamente, mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria mijloacelor de transport, industria de prelucrare a lemnului și o parte a industriei alimentare și ușoare.

Totuși în condițiile reducerii cererii pe unele segmente ale pieței, creșterea preconizată a producției va conduce la majorarea stocurilor (în opinia a circa 7 la sută dintre agenții economici). Cele mai multe opinii în acest sens provin de la unii agenți economici din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de mașini și echipamente.

Evoluții	Sep. 2001	Oct. 2001
Stocurile de produse finite	↗	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Procentajul celor care apreciază că au suficiente materii prime reprezintă aproape 70 la sută dintre operatorii economici chestionați. Cu toate acestea, în unele ramuri lipsa materiilor prime continuă să constituie unul dintre principalii factori care afectează buna desfășurare a procesului de producție.

*Evoluție
descendentă a
stocurilor*

Producătorii din industria lemnului și a mobilei, industria de prelucrare a lemnului, industria mijloacelor de transport, industria textilă, industria alimentară și metalurgie (în total circa 26 la sută dintre cei chestionați) semnalează persistența dificultăților în aprovizionare.

*Factori care
limitează
producția*

Blocajul financiar – principalul factor răspunzător de disfuncționalitățile semnalate în desfășurarea procesului de producție

În condițiile persistenței arieratelor din economie și ale ritmului lent de restructurare a economiei reale, blocajul financiar continuă să genereze numeroase disfuncționalități, reprezentând principalul obstacol cu care se confruntă aproape 47 la sută dintre agenții economici din componența eșantionului chestionat (cu toate că în ultimele luni procentajul opiniilor prin care acesta este nominalizat drept factor limitator al procesului de producție indică o scădere a incidenței sale). Problemele de solvabilitate sunt prezente în aprecierile agenților economici în proporții cuprinse între 25 și 86 la sută, cu precădere în ramuri cum sunt: industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, poligrafie, metalurgie, industria de mașini și echipamente, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și activitatea de construcții.

Considerat de către majoritatea participanților la sondaj (peste 90 la sută) ca având un trend ascendent sau cel puțin satisfăcător, portofoliul de comenzi nu asigură totuși o acoperire corespunzătoare a programului de producție. În luna octombrie acest aspect este semnalat de circa 44 la sută dintre participanții la sondaj, localizați în industria alimentară, industria textilă, industria materialelor de construcții, industria metalurgică, industria mijloacelor de transport și în sectorul de construcții.

Circa 43 la sută dintre participanții la sondaj consideră că, datorită nivelului ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relațiile cu clienții nebancari, procesul de producție este mult îngreunat, iar accesul întreprinderilor la credite este redus. Astfel de aprecieri au fost făcute, în principal, de agenții economici din industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria chimică, metalurgie, industria de mașini și echipamente, industria de prelucrare a lemnului și din activitatea de construcții.

În opinia a circa 33 la sută dintre participanții la sondaj, deprecierea monedei naționale generează dificultăți în derularea activității productive. Cu excepția industriei extractive, industriei poligrafice, industriei de prelucrare a petrolului și industriei mijloacelor de transport, unde influența nefavorabilă a creșterii cursului de schimb leu/dolar pare a fi mai puțin resimțită, deprecierea leului este nominalizată pentru influența sa negativă asupra procesului de producție în toate sectoarele de activitate, în proporții cuprinse între 30 - 83 la sută, în funcție de dependența acestora de importurile pentru producție.

Circa 13 la sută dintre agenții economici apreciază că și lipsa materiilor prime grevează buna desfășurare a activității de producție. Aceștia provin îndeosebi din industria textilă, industria de prelucrare a lemnului, poligrafie, industria de mașini și echipamente și activitatea de construcții.

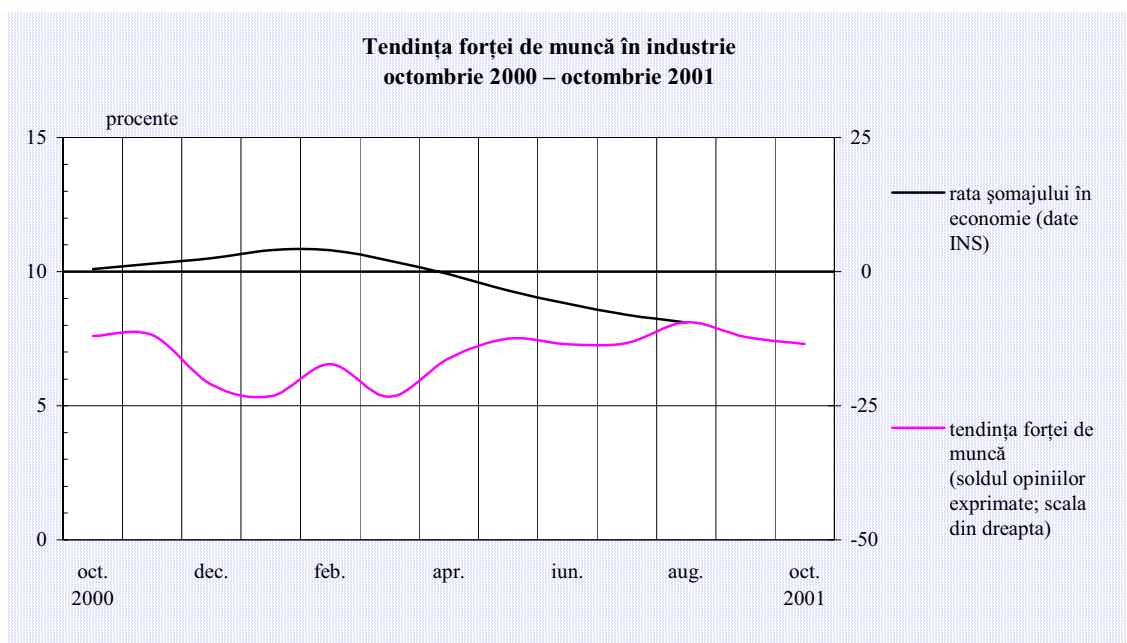
Tendință descendentă a forței de muncă angajate în industrie

Pentru luna octombrie, estimările agenților economici participanți la sondaj privind evoluția forței de muncă angajate în activitățile industriale și de construcții evidențiază în continuare un trend descendent moderat. Ca și în luna precedentă, circa 17 la sută dintre respondenți apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă (industria alimentară; industria textilă; prelucrarea petrolului; industria materialelor de construcții; industria de mașini și echipamente; industria mijloacelor de transport) vor avea loc disponibilizări de personal.

În majoritatea sectoarelor industriale pare să se fi ajuns la un echilibru în ceea ce privește forța de muncă utilizată, ceea ce face ca 79 la sută dintre participanții la sondaj să se exprime în sensul menținerii unei relative stabilități a nivelului de utilizare a forței de muncă, ca urmare fie a definitivării procesului de restructurare a activității, fie a identificării de noi piețe de desfacere.

*Utilizarea forței
de muncă*

Forța de muncă angajată în industrie se menține pe un trend descendent

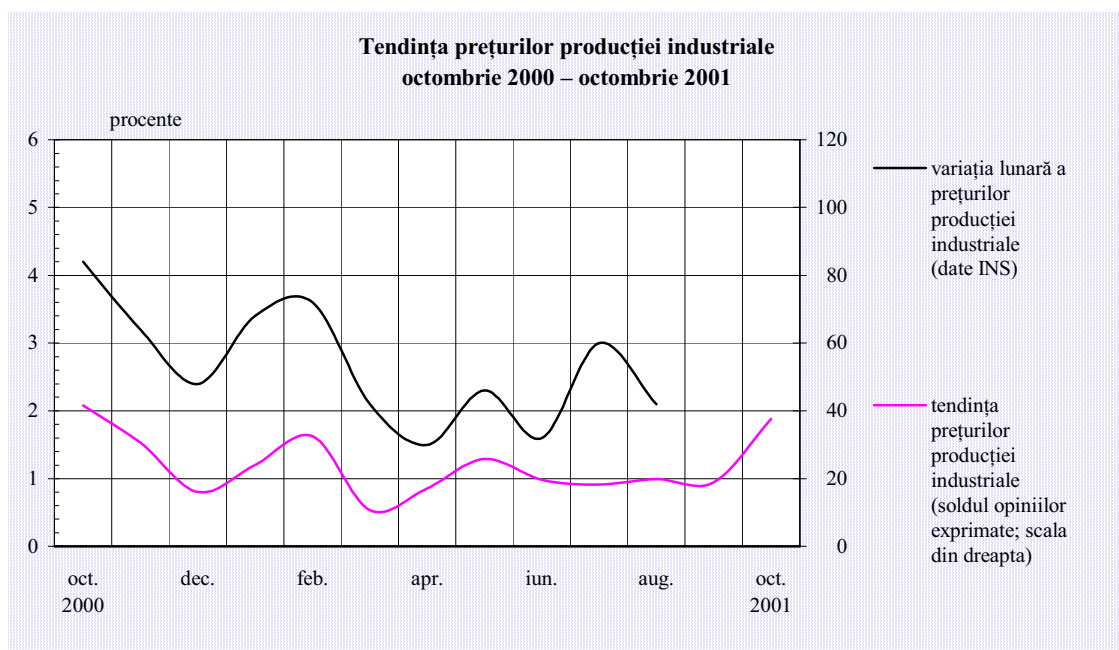
Ca și în luna precedentă, circa 4 la sută dintre participanții la sondaj anticipează un trend ascendent al forței de muncă. Opiniile aparțin unor agenți economici din industria alimentară, industria ușoară, industria chimică, industria de mașini și echipamente, metalurgie și activitatea de construcții.

Prețuri

Creștere accentuată a prețurilor

Trimestrul IV al anului 2001 debutează sub auspiciile unei amplificări a expectațiilor inflaționiste. Deprecierea monedei naționale și majorarea prețurilor practicate de furnizorii de utilități publice vor determina o evoluție ascendentă a prețurilor producției industriale în opinia a circa 40 la sută dintre agenții economici participanți la sondaj (față de 25 la sută în luna anterioară).

Sub media pe industrie se situează ramuri cum sunt: industria alimentară, industria ușoară, industria poligrafică, industria de prelucrare a lemnului, industria de mașini și echipamente, industria metalurgică, sau industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou. Acestea constituie sectoarele unde mai puțin de 35 la sută (10 - 33 la sută) dintre operatori apreciază că prețurile practicate se vor majora.

Prețurile de producție vor crește accentuat

Reduceri de prețuri sunt estimate de numai 2 la sută dintre producători (cu precădere din industria alimentară, metalurgie, industria de mașini și echipamente și, ca urmare a instalării sezonului rece, de către o parte a celor din industria materialelor de construcții și din activitatea de construcții).

Chiar dacă a scăzut substanțial față de luna precedentă (58 la sută comparativ cu 70 la sută în luna septembrie), și în această lună este majoritar procentajul participanților la sondaj care estimează că în sectoarele pe care le reprezintă nu vor avea loc încă modificări ale prețurilor practicate, încercându-se menținerea eficienței activității economice desfășurate nu prin majorarea prețurilor de producție, ci prin ajustarea elementelor componente ale costurilor de fabricație.

Evoluție pozitivă a activității de investiții

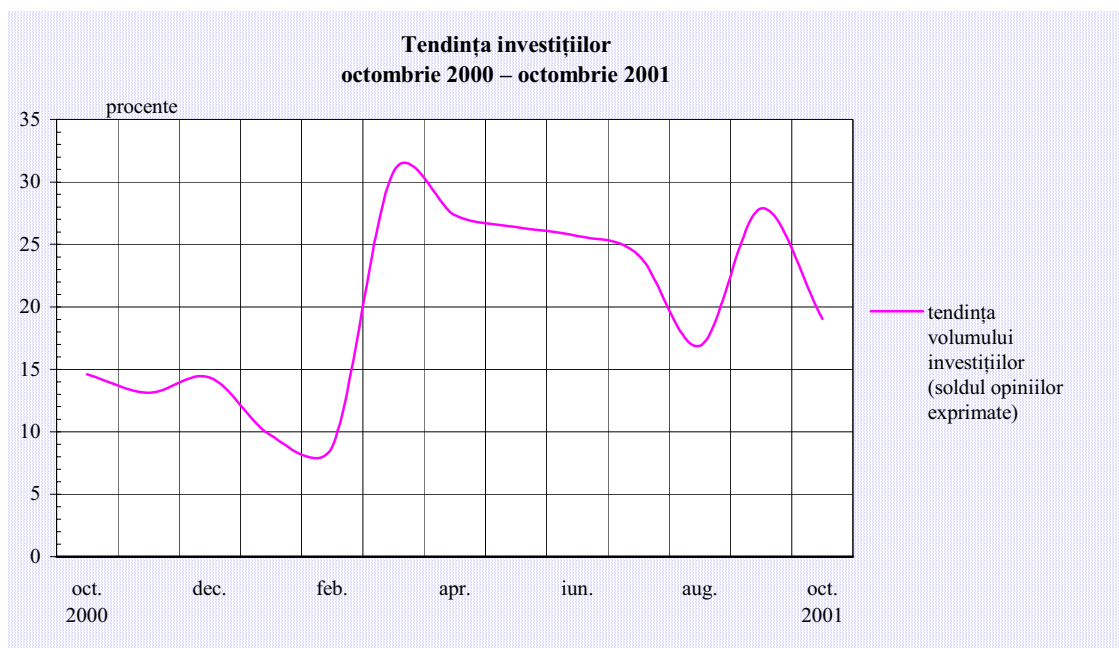
Investiții

Ceva mai atenuată, tendința pozitivă din luna precedentă este în continuare prezentă în estimările privind evoluția volumului investițiilor. În medie pe industrie, 27 la sută dintre participanți (cu 7 puncte procentuale mai puțin decât în luna septembrie) apreciază că procesul investițional dispune de resurse și va avea o evoluție ascendentă față de luna anterioară. Distribuția pe ramuri arată că cei care au imprimat această tendință sunt în principal agenții economici din ramurile care asigură atât o acoperire corespunzătoare cu comenzi a programului de producție, cât și o bună încărcare a capacităților de producție din dotare: industria de mijloace de transport, industria de prelucrare a petrolului, chimie și fibre sintetice, metalurgie și industria materialelor de construcții.

Estimări mai puțin optimiste (reprezentând circa 8 la sută din opiniile exprimate), relevând persistența unei lipse de interes pentru investiții, se regăsesc la agenții economici din industriile

extractive, industria alimentară, mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de mașini și echipamente și industria textilă, unde se apreciază că, în pofida eforturilor de a crea un mediu de afaceri transparent și atrăgător pentru investitori, procesul investițional nu dispune încă de resurse și va avea o evoluție descendentă comparativ cu luna anterioară.

Evoluție pozitivă a procesului investițional

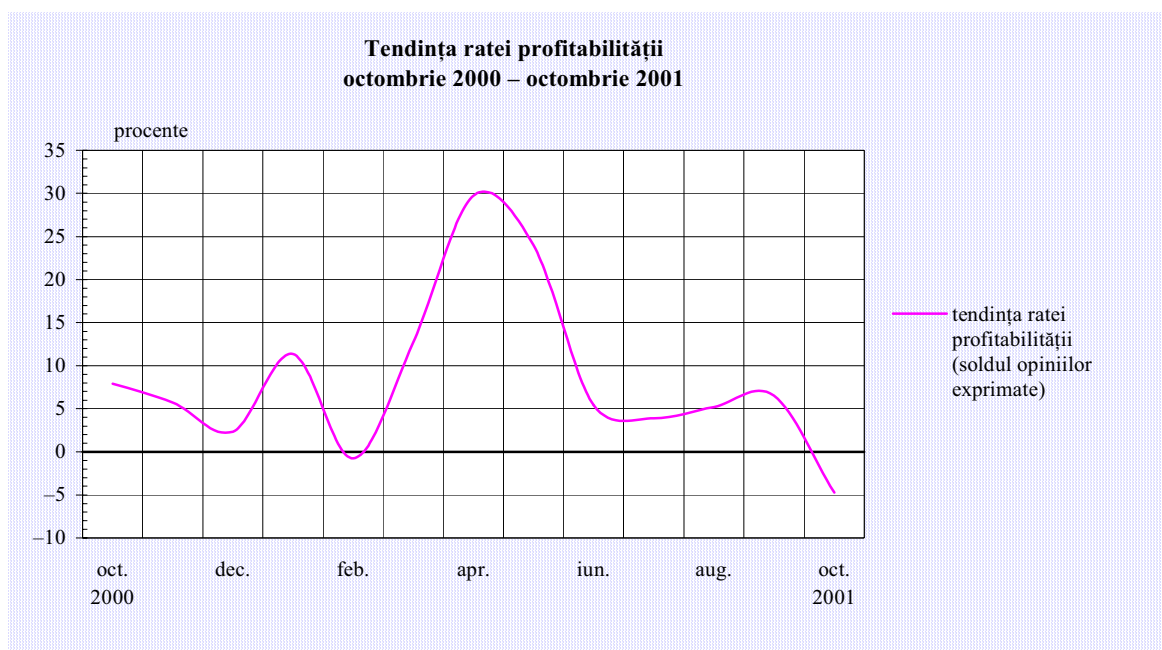
Circa 63 la sută dintre participanții la sondaj anticipează că volumul investițiilor nu va înregistra modificări față de luna septembrie.

Profitabilitate

Estimări nefavorabile privind profitabilitatea

În medie pe industrie, un procent de 28 la sută (cel mai ridicat de la începutul anului) dintre respondenți apreciază că rata profitabilității va scădea comparativ cu luna septembrie, când acesta a fost de 13 la sută. Astfel de opinii sunt preponderente în industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou (83 la sută), metalurgie (65 la sută) și activitatea de prelucrare a petrolului (63 la sută); în mai mică măsură, operatorii economici din industria alimentară (circa 13 la sută), precum și o parte a celor din industria de prelucrare a lemnului și industria de mașini și echipamente (peste 11 la sută) anticipează, de asemenea, o reducere a ratei profitabilității.

Pentru luna în curs sunt însă prezente și opinii favorabile unei evoluții ascendente a ratei profitabilității. Un procent de 23 la sută dintre respondenți, în principal proveniți din industria extractivă, industria alimentară, industria textilă, industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente și industria de prelucrare a lemnului anticipează o îmbunătățire a performanțelor și deci o evoluție ascendentă a ratei profitabilității.

*Evoluție
nefavorabilă
a ratei
profitabilității*

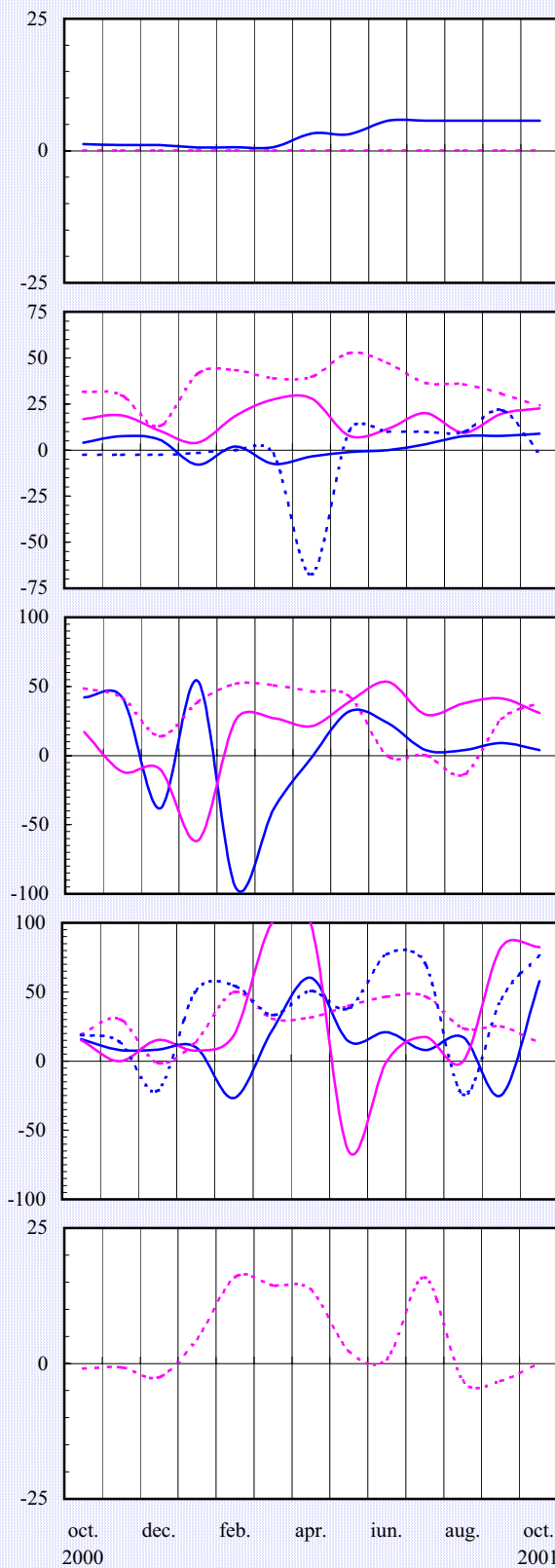
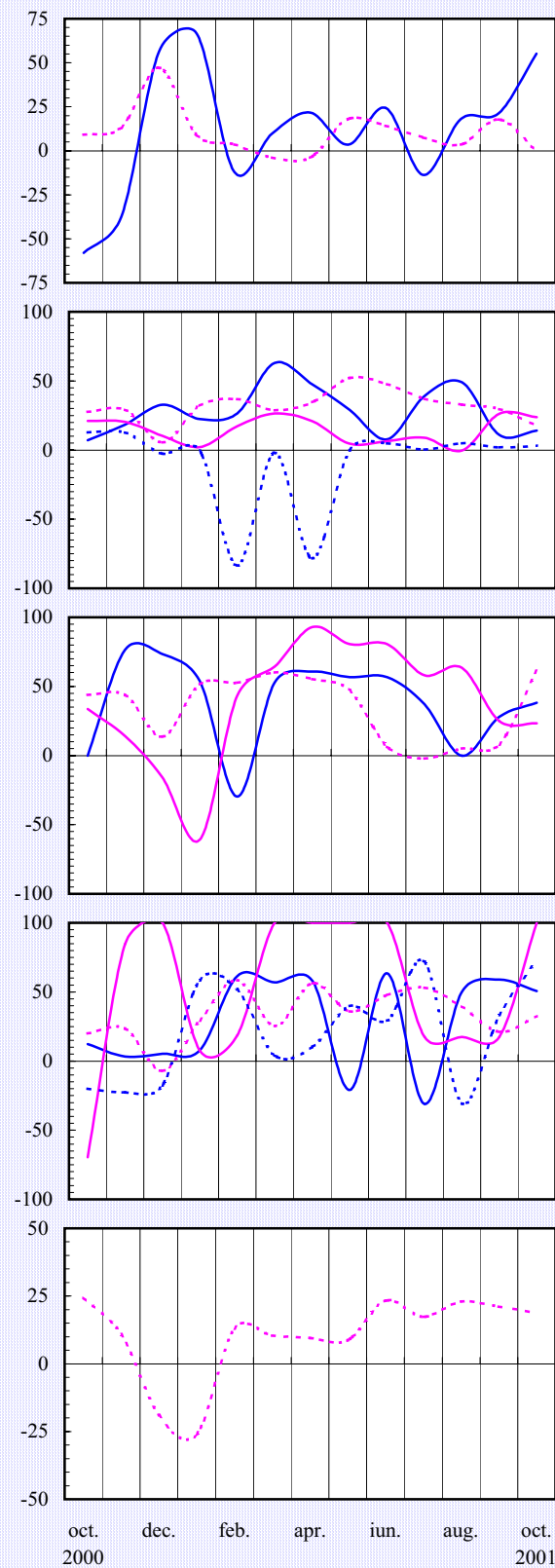
În opinia a circa 45 la sută dintre cei chestionați (cu 18 puncte procentuale mai puțin decât în luna septembrie), finalizarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare aflate în curs va conduce la creșterea productivității și implicit la reducerea costurilor și menținerea nivelului de rentabilitate chiar și în condițiile viitoarelor majorări de prețuri și tarife.

Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

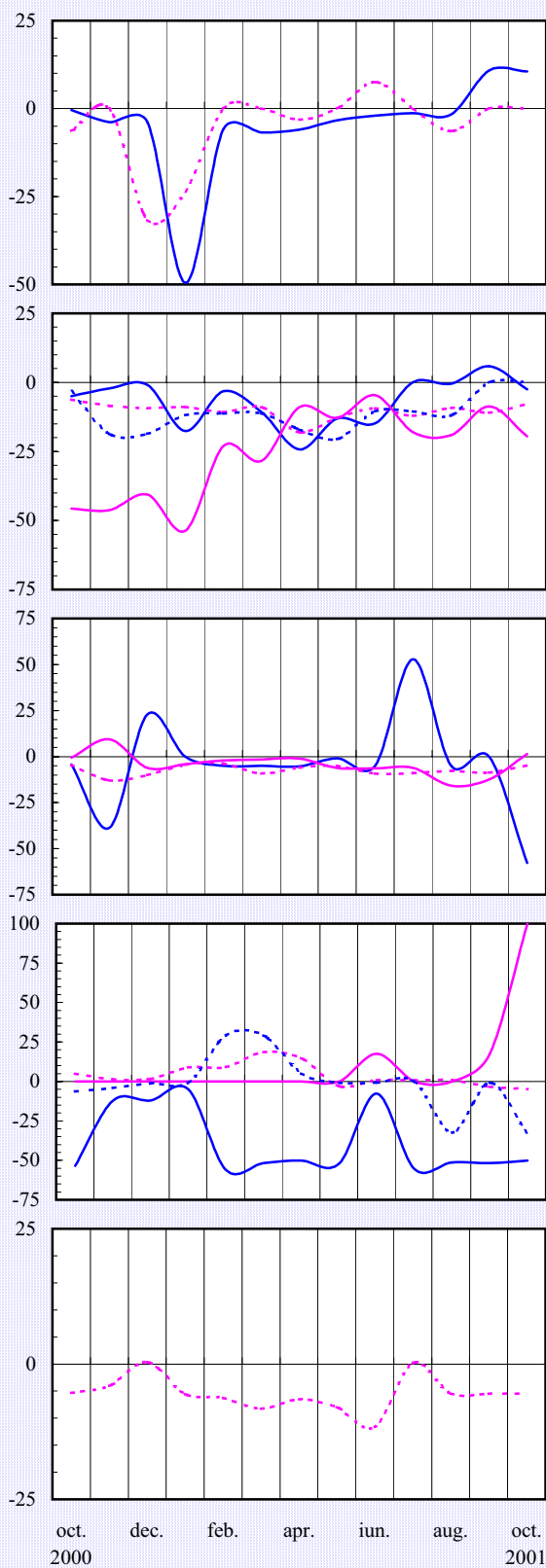

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

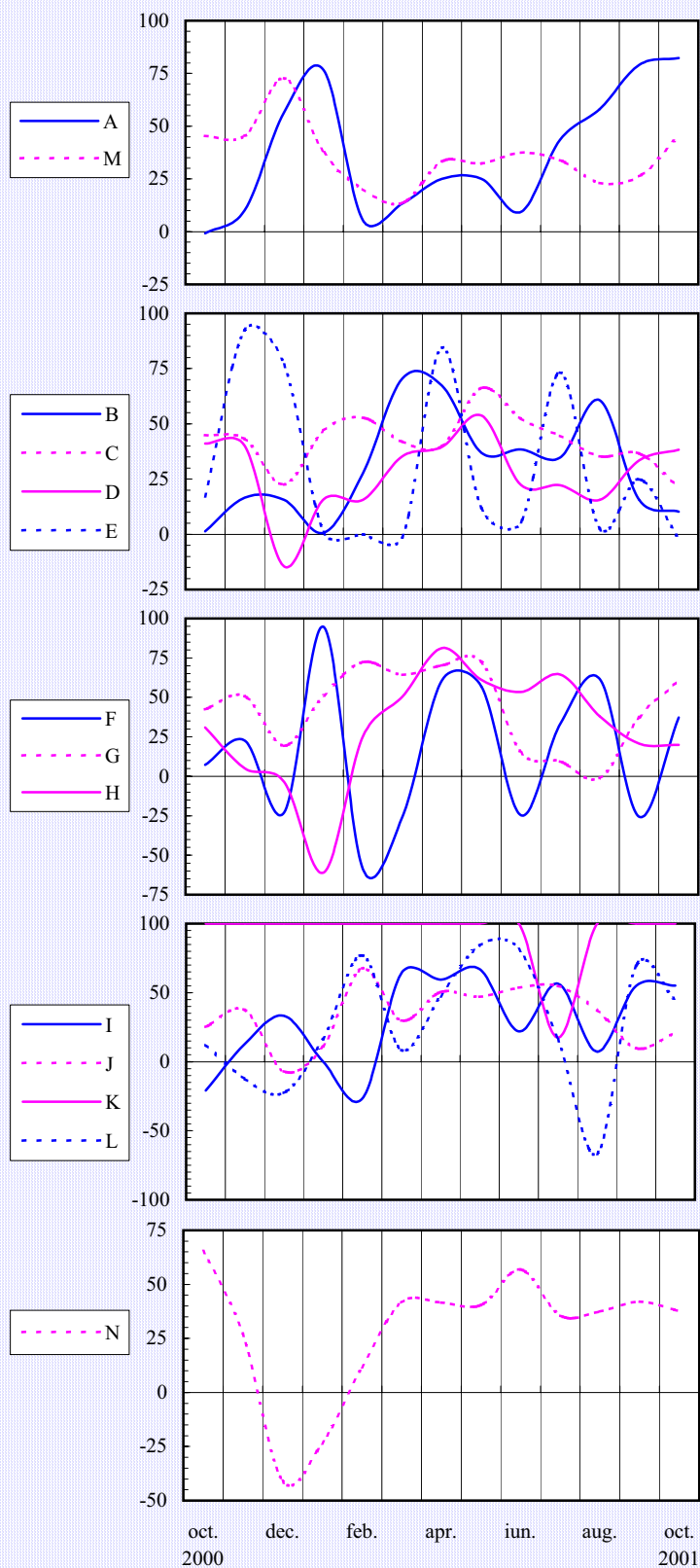
Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendența preconizată a producției

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

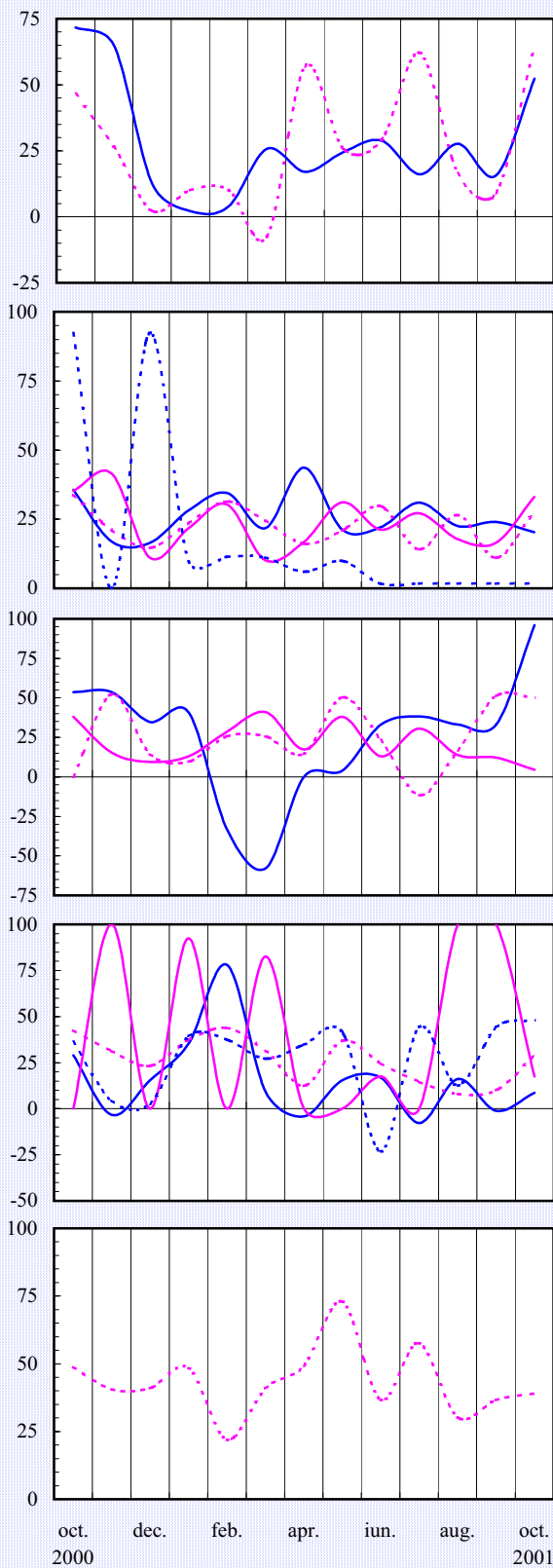

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

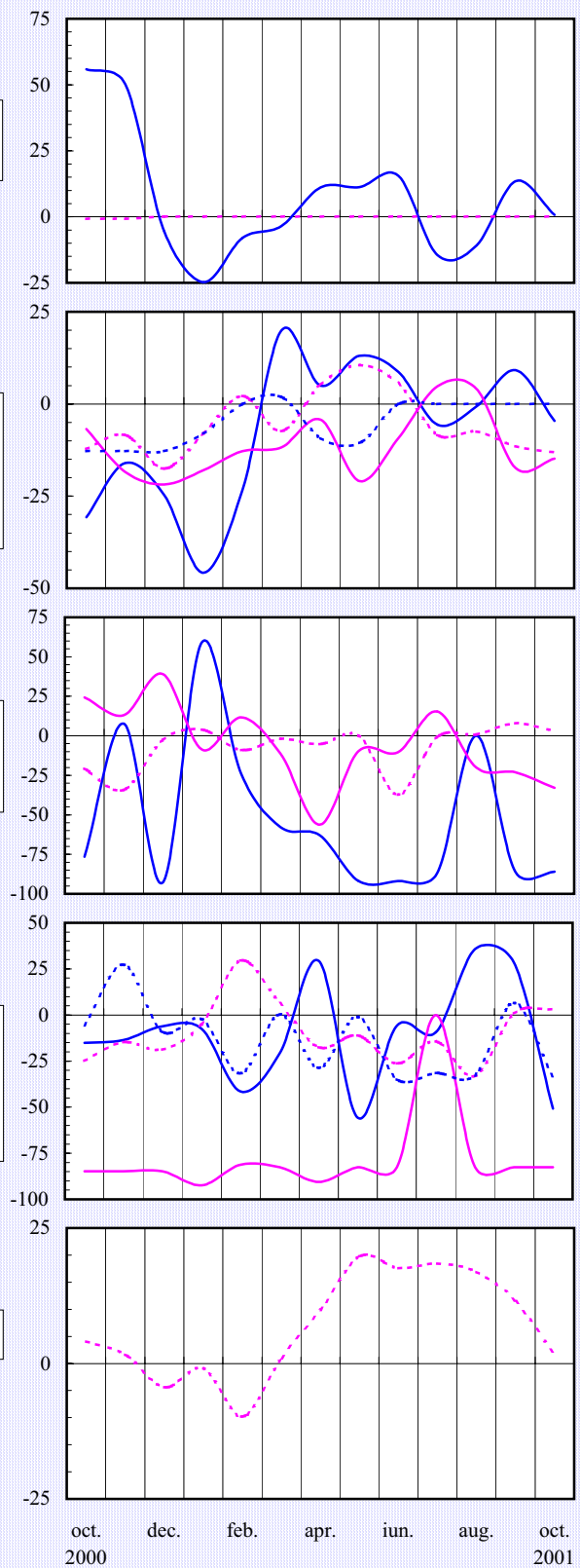
Tendința prețurilor de desfacere

Evaluarea stocurilor de produse finite

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

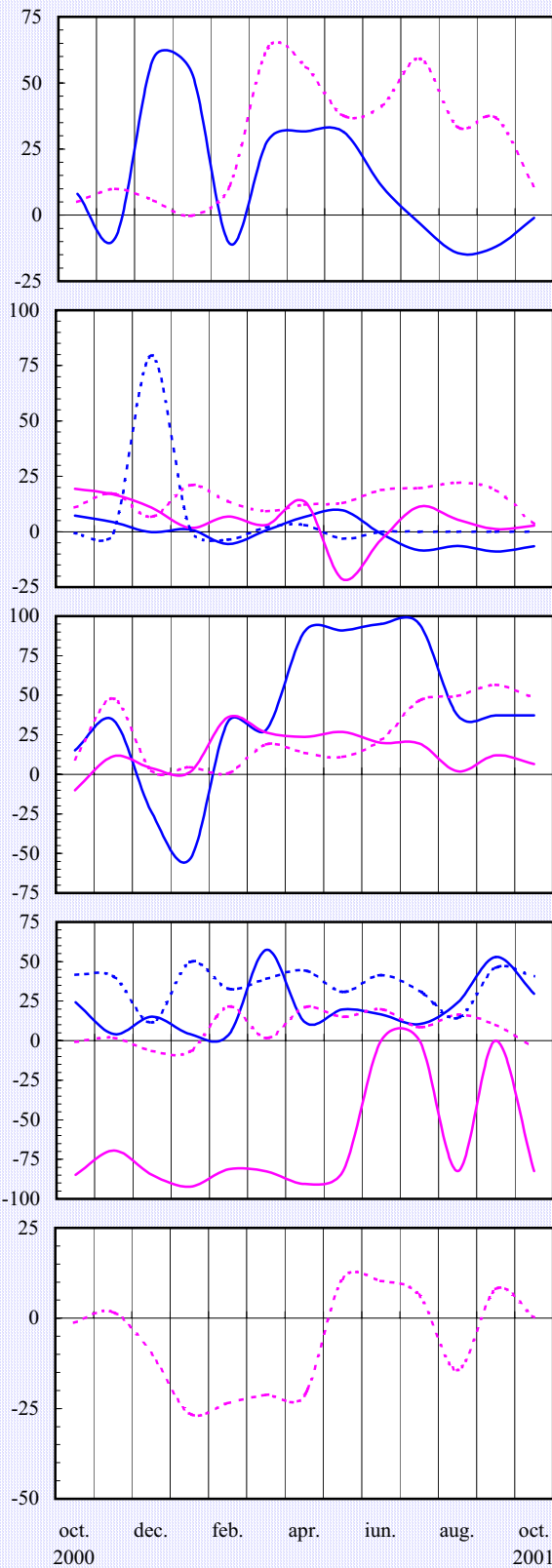

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

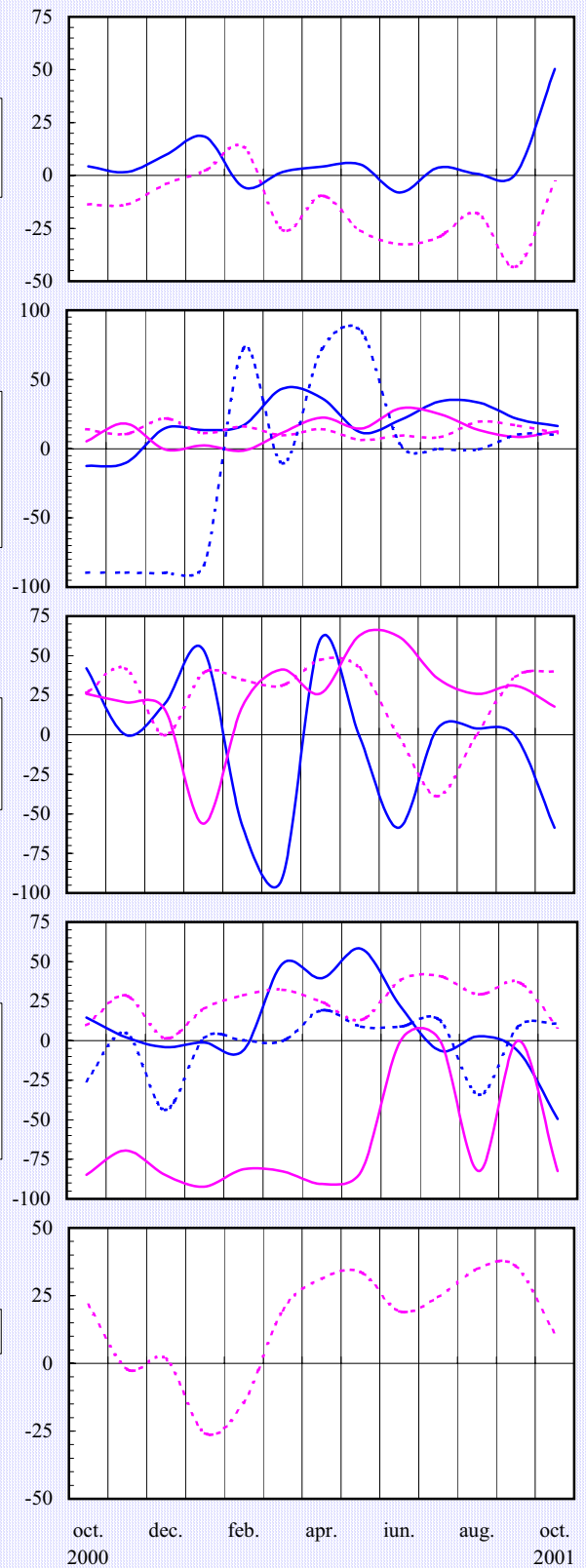
Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 16 octombrie 2001.

Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de

Direcția Studii și Publicații, tel. 01/312.43.75, fax 01/314.97.52.

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

internet: <http://www.bnro.ro>